

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דרף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת חולין

דפים ב - י, פרשת מקץ תשע"ט

דרך ישרה תמצית הדרף

פרק קמא - הכל שוחטין

דרף ב - ג

* לשון הכל. * שחיטה לכתחילה דיעבד ופסולה.

הכל שוחטין ושחיטתן כשירה, הגמרא מפרשת מהו לשון הכל. ומייתי 1. הכל ממירין אף דהוי איסור, ודחי דקאמר שהתמורה חלה אפילו שחייב מלקות. 2. הכל דיעבד דדעת ר"מ שעדיף לא לנדור כלל, ואף לר"י העדיפות בנודר ומשלם דווקא באומר הרי זו. 3. הכל חייבין בסוכה ובציצית והוי לכתחילה, דחין דלא איירי בחייבין. 4. הכל סומכין וזהו לכתחילה, ולמסקנא היכן שנאמר לשון הכל יש לכתחילה ויש דיעבד. 5. הכל שוחטין דהכא זהו לכתחילה, מלשון ושחיטתן כשירה דזהו דיעבד.

נאמר במשנה הכל שוחטין וזהו לכתחילה, ושחיטתן כשירה זהו דיעבד, חוץ מחש"ו שלא ישחטו אפילו בדיעבד שמא יקלקלו, וכולם ששחטו ואחרים רואין שחיטתן כשירה. והגמרא מפרשת באיזה מקרה איירי והקושיות 1. לרבה בר עולא הכל שוחטין לכתחילה אפילו טמא בחולין שנעשו על טהרת הקודש, ובמוקדשין בדיעבד ואם אמר שלא נגע בבשר כשר, ואחרים רואין איירי בטמא ששחט קדשים ואינו לפנינו לשאלו. ומייתי לל"ק דטמא כשר בקדשים נכתב גם בזבחים זהו אגב דיני הפסולים ולל"ב הכא אגב דין טמא בחולין, והחולקים סברי לל"ק דהתם עיקר ולל"ב דחולין שנעשו על טהרת הקודש אינם כקודש. 2. לאביי לכתחילה בכותי שישראל עומד על גביו ודיעבד אם כבר שחט וישראל נתן לו לאכול, ולשון כולן ששחטו קשיא. ולחולקים קשיא לשון וכולן, לרבא קשיא דאשכחן דמהני יוצא ונכנס לגבי שמירת יין מגוי, ולרב אשי כותים גרי אריות. 3. לרבא לכתחילה בכותי כאשר ישראל נכנס ויוצא וכנ"ל לגבי אביי, ואביי חולק על רבא דשאני יין שאינו נוגע מבשר שנוגע ויכול לפסלו. 4. לרב אשי לכתחילה במומר שאוכל נבילות לתיאבון שבדק סכין ונתן לו, ודיעבד אם שחט ובדק סכינו יפה, ולשון וכולן קשיא ולכן פליגי עליה, לאביי ישראל מומר פסול לשחוט, ורבא קאמר בנכנס ויוצא לדבריו דאביי. 5. לל"ק דרבינא לכתחילה במומחין אם יודע לומר הלכות אף שלא הוחזק שלש פעמים, דיעבד כשאנינו יודעים בו שיודע הלכות שחיטה ואם אח"כ בדקנוהו ויודע כשר, וכולן ששחטו קאי על שאין מומחין ואינו לפנינו לבדקו. והחולקים סברי דרוב מצויין אצל שחיטה מומחין. 6. לל"ב דרבינא לכתחילה במוחזק לשחוט ולא נתעלף, דיעבד שאמר ברי שלא נתעלפתי, וכולן ששחטו קאי על שאין מוחזקין ואינו לפנינו לשאלו. והחולקים לא חיישי לעלופי.

דרף ד

* שחיטת כותי. * מומר לתיאבון. * ההוכחה מיהושפט.

דיני שחיטת כותי והשמועות 1. שחיטת כותי מותרת כשישראל עומד על גביו, ומכאן משמע כאביי דאוסר ביוצא ונכנס, ורבא סובר דיוצא ונכנס נחשב כאילו עומד על גביו. 2. בא ומצאו לכותי ששחט חותך כזית ונותן לו ואם אכל מותר לאכול, ומכאן משמע כרבא דיוצא ונכנס סגי להתיר, ולאביי יוצא ונכנס נחשב כמו בא

ומצאו. 3. ישראל שמצא צפרים בידו של הכותי קוטע ראשו של אחד מהם ונותן לכותי ואם אכל מותר לאכול משחיטתו, ומוקמינן שהכניסם תחת כנפיו ומסמסו דאז ודאי שהכל שוה, וקסבר כיון דאחזיקו כותים בשחיטה אחזיקו בכל הדינים וכן בשחיטת עוף. 4. אחזוק בכותים מיירי לגבי מצת כותי דלת"ק כשירה וקמ"ל דבקיאי בשימור, ר"א אוסר דס"ל אינם בקיאים בשימור, לרשב"ג כל מצוה שכותים החזיקו מדקדקים יותר מישראל. ורשב"ג פליג על ת"ק להו"א בכתובא ולא אחזוק דרשב"ג אוסר, ולמסקנא בלא כתיבא ואחזוק דרשב"ג שרי.

דעת רבא דאוכלין משחיטת ישראל מומר האוכל נבילות לתיאבון ששחט בסכין בדוק כיון שלא שביק התיירא ואכיל איסורא אם זה בלא טורח. והשמועות 1. חמץ של עוברי עבירה מותר מיד לאחר הפסח מפני שהן מחליפין וכו"ל דחמץ שעבר עליו הפסח אסור מדאורייתא, ואף לר"ש דהוי דרבנן איכא ראייה שהם מחליפין באיסורא דרבנן. 2. הכל שוחטין אפילו כותי ערל וישראל מומר, וערל זהו מומר לערלות ומומר היינו לאותו דבר, ודחי דמומר היינו לע"ז.

לשמואל מותר לאכול משחיטת מומר לע"ז והוכיח מיהושפט מלך יהודה שנהנה מסעודת אחאב, שנאמר ויזבח לו אחאב צאן ובקר לרוב ולעם אשר עמו ויסיתהו לעשות אל רמות גלעד. והקושיות 1. אין לומר ששחט ולא אכל, דכתיב ויסיתהו. 2. אין לומר שהסיתו בדברים, דכל הסתה באכילה ושתיה מלבד כלפי מעלה. 3. אין לומר שרק שתה טרם שנאסר יין גויים אבל לא אכל, דלאו אורח מלכא, וכן כתיב ויזבח ולכן ויסיתהו. 4. דלמא עובדיה זבח, כתיב לרוב. 5. שבעת האלפים שלא כרעו לבעל, נחבאו מאיזבל. 6. אין לומר שמשרתיה אחאב היו צדיקים, שנאמר מושל מקשיב על דבר שקר כל משרתיו רשעים. 7. אין לומר שאנשי יהושפט רשעים, דדייקינן מהפסוק דהמשרתים הם כמו המושל. 8. דלמא זבחו אנשי יהושפט, ודחי שיהושפט לא חשד באחאב, להו"א מזה שאמר כמוני כמוך כעמי כעמך, ולמסקנא מזה שישבו בגורן שמעינן שהיו באחוה כמו שנהדרין שישבו כחצי גורן.

דף ה

*מנין למומר לע"ז. *הגזירות על הכותים.

השמועות בדין שחיטת מומר לע"ז 1. הוכחת שמואל דשרי מזה שיהושפט נהנה מסעודת אחאב וכדלעיל. 2. העורבים הביאו לאליהו לחם ובשר מכי טבחי דאחאב ודחי דהיה ע"פ הדבור, והווי עורבים ממש ולא אנשים שנקרא כך או ע"ש מקומן. 3. הכל שוחטין ואפילו כותי ערל וישראל מומר, וערל זהו מומר לערלות ומומר היינו לע"ז, ודחי דאיירי במומר לנבילות. 4. נאמר בעולה מכס לומר שאין מקבלין קרבנות ממומר לכל התורה, מקבלין מפושעי ישראל שזה מומר לדבר אחד כדי שיחזרו בתשובה, ואין מקבלין ממומר לנסך יין ולחלל שבתות בפרהסיא ש"מ דמומר לע"ז הוי כמומר לכל התורה ותיובתא דשמואל. וממעטינן מומר בחטאת שנאמר מעם הארץ או דבעינן שיהא שב מידיעתו, ואיצטריך לאשמועינן דאין מקבלין בחטאת אף דאתיא לכפרה ובעולה דלאו חיובא.

הגזירות על הכותים 1. ר"ג ובית דינו נמנו על שחיטת כותי ואסרוה, רבי יוחנן ורבי אמי אכלו משחיטת כותי והטעם דלא קבלוה לאיסור דאל"כ לא שייך שתבא תקלה לצדיקים, ומזה דלא פשטינן דהיה בישראל עומד על גביו דאסרי בכל גווני. 2. ר"מ גזר על יינם של הכותים מכיון שמצאו שעבדו לדמות יונה בראש הר גריזים, ור"מ חייש למיעוטא לכן גזר על כולם. 3. רבי אמי ורבי אסי גזרו וקבלו מהם, ואמרו שיהיו כגויים גמורים וזהו לענין עירוב דלא מהני אצלם ביטול ונתנית רשות אלא צריכים לשכור מהם.

דף ו

*הקולא בדמאי. *עדות בית שאן.

מקלינן בדמאי דשרי בתערובת וכן לא חיישינן לחלופי, והשמועות 1. אינו חושש לשאור ותבלין שבה משום שביעית ומעשר אבל אם אמר שתעשה משלה חושש, שמעינן דלא חיישינן לחלופי, ואמרינן דמכיון שאמר לה נחשב שעירב בידים או דטעמא לא בטיל. 2. הנותן לחמותו מעשר מה שנותן לה ומה שנוטל ממנה מכיון שחשודה להחליף את המתקלקל, ותרצינן דטעמא שרוצה בתקנת בתה ובושה מחתנה. 3. ה"י בנותן לפונדקית שלו, ותירץ שאומרת שהת"ח יאכל חמימא ואני אוכל קריא. 4. אשת חבר אסורה לטחון עם אשת ע"ה כשהיא טהורה, וכשהיא טמאה ת"ק שרי ורשב"א אוסר כיון שהע"ה נותנת לה ואוכלת אף דהויא גזל, ותירץ דה"י מוריא היתר ואומרת שאפילו שור אוכל מדישתו.

רבי התיר את בית שאן שנחשבת חו"ל, על פי עדות שר"מ אכל ממנה בלא מעשר. והקושיות 1. אמרו לו כיצד נוהג היתר במקום שכל אבותיו נהגו איסור, והשיב כמו שחזקיהו כיתת את נחש הנחושת אף שאבותיו ביערו

את כל הע"ז שבעולם אלא הניחו לו מקום להתגדר בו. ומכאן שמעינן שת"ח שאומר דבר חידוש אין מזיחין מלשון לא יזח, אין מזניחין מלשון כי לא יזנח, ואין מזניחין מלשון זוחי חלב. 2. ולא הוריש מנשה את בית שאן ש"מ דהוי מא"י, ודחי דלא נכבש ע"י עולי בבל וקדושה ראשונה אינה לעת"ל. 3. ר"מ אכל עלה זהו מאגודה שזהו חיובו למעשר. 4. אין לומר דלאו אדעתיה, דאין ה' מביא תקלה לצדיקים. 5. אין לומר שעושר עליהם ממקום אחר, דלא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף. 6. מקשינן דלמא נתן עיניו בצד זה ואכל בצד אחר, ודחי חזי מאן גברא רבה דקמסהיד.

דף ז

*תקלה לצדיקים ובהמתן. *רבי חנינא. *סדר הסוגיות.

המקרים שהובאו בגמרא שאין הקב"ה מביא תקלה ע"י בהמתן של צדיקים וכ"ש לצדיקים עצמן 1. רבי אסי אכל משחיטת כותי, וע"כ ס"ל דטרם גזרו עליהם. 2. רבי אסי אכל ביצים המצומקות ביין של דמאי, מכיון שלא גזרו על תערובת דמאי. 3. ר"מ אכל ירק בבית שאן בלא מעשר, מכיון שזה מחו"ל. 4. רבי פנחס בן יאיר הלך לפדיון שבויים ונהר גינאי נחלק מפניו וחמורו לא אכל את השעורין בפונדק מכיון שלא היה מעושר, והיה חיוב לעשרו מכיון שנלקח לאכילה ונמלכו עליהם לבהמה. 5. רפב"י מימיו לא נהנה מסעודה שאינה שלו, והסכים להתארח אצל רבי מכיון שיש לו רוצה, ואתרמי שנכנס בפתח שהיו בו פרדות לבנות ואמר יסעד אצלו מכיון שיש מלאך המות בביתו. ואמרינן דלא מהני: מכירה משום לפני עור, הפקר מרבה היזק, עיקור מצערן, ושחיטה בל תשחית.

שמועות רבי חנינא 1. מימיו לא נשאלו על מכת פרדה לבנה דחיוורא ריש כרעייהו וחיה, ולכן נקראים ימים כיון שאימתן מוטלת על הבריות. 2. אין עוד מלבדו ואפילו כשפים שמכחישין פמליא של מעלה, ולכן ר"ח לא פחד שהמכשפת תקח עפר מתחת רגליו. 3. מה' מצעדי גבר כוננו שאין אדם נוקף אצבעו מלמטה אא"כ מכריזין עליו מלמעלה, ואדם מה יבין דרכו לומר שדם ניקוף מרצה כדם עולה וזהו בגודל ימין ובניקוף שני והולך לדבר מצוה.

השתלשלות הסוגיות בדפים ב- ז: 1. במשנה אמרינן הכל שוחטין ושחיטתן כשירה. 2. בגמ' מקשינן דרישא לכתחילה וסיפא דיעבד. 3. מתרצינן דאירי: בטמא, כותי, ישראל מומר, מומחין, מוחזקין. 4. מפרשינן דין שחיטת כותי. 5. שחיטת ישראל מומר לאכול נבילות לתיאבון. 6. שחיטת ישראל מומר לע"ז מייתי אגב מומר לנבילות. 7. קבלת קרבנות מומר. 8. הלכתא בדיני כותי. 9. רבי אסי אכל משחיטת כותי. 10. רבי אסי אכל ביצים מצומקות משום דשרי תערובת דמאי. 11. בדין הנותן לשכנתו איכא תערובת דמאי דאסורה, ניחוש לחלופי. 12. לגבי אכילות רבי אסי מייתי דאין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים. 13. אכילת ירק ללא מעשר בבית שאן ע"י ר"מ, ודין בית שאן. 14. מעשה דר"פ בן יאיר ובהמתו והזמנתו ע"י רבי. 15. הפרדות הלבנות אצל רבי, ודברי רבי חנינא דלא שאלני אדם. 16. השמועות שאמר רבי חנינא.

דף ח

*דיני ליבון מתכת. *שחיטה בסכין אסורה. *דיני השוחט לר"י.

הדין בליבון מתכת 1. ליבן סכין ושחט בו שחיטתו כשירה, כיון שחידודה קודם לליבונה. 2. בנגעים איכא שחין שאינו מחמת האור ומכוח שהיא מחמת האור ואינם מצטרפין מזה לזה, ואם יש חצי גריס שחין וליבן שפוד והכה בו ועשה חצי גריס בעי האם החבטה קודמת ואח"כ ההבל וחשיב מכוה או דקודם ההבל ואח"כ החבטה והוי שחין ומצטרף. ואין ראייה משחיטה דחידוד שאני, וכן ליבן שפוד דדינו כמכוה דלמא איירי בדקירה דהיינו חידוד.

דיני שחיטה בסכין אסורה 1. סכין של ע"ז מותר לשחוט בה דהוי מקלקל מלבד מסוכנת דמתקן, ואסור לחתוך בה בשר דהוי מתקן אבל בנתחים טובים שרי, ואיירי דליכא בסכין שמנונית דאיסורא כגון שחתך בה עצים לע"ז או ישנה שליבנה. 2. השוחט בסכין של גויים לרב קולף ולרבב"ח מדיח, ופליגי להו"א האם בית השחיטה צונן או רותח ונדחה, ואיירי לכו"ע ברותח ולרבב"ח לא בל"ע כיון דטרידי להוציא, או דלכו"ע צונן ולרב בלע אגב דוחקא דסכינא. 3. שחט בהמה טריפה פליגי האם בית השחיטה רותח והסכין צריכה הגעלה או דצונן וסגי בשטיפה או בקינוח בבגד ישן.

שמועות רב יהודה בדיני השוחט 1. הטבח צריך שלשה סכינים, לשחיטה לחתוך בשר ולחתך חלבים. 2. הטבח צריך שני כלים שלמים, להדחת בשר וחלבים, ואמרינן דאין לכפות ע"ג הבשר את הכסלים שדבוק בהם חלב הכליות משום שהקרוב נחסר במשמש הטבח. 3. ת"ח צריך שילמד כתב שחיטה ומילה, וי"א אף קשר תפילין ברכת חתנים וציצית. 4. אסור לאכול משחיטת טבח שאינו יודע הלכות שחיטה שהם שהיה דרסה חלדה

הגרמה ועיקור, וזה אפילו ששחט כמה פעמים כראוי בפנינו. 5. הטבח צריך שיבדוק בסימנים לאחר שחיטה, ואם לא בדק מוקמינן בחזקתה ולכן היא טריפה ואסורה באכילה כיון שיש לה חזקת איסור, וי"א דאף היא נבילה ומטמאה במשא דס"ל שיש לה גם חזקת טומאה.

דף ט-י

*חמירא סכנתא מאיסורא. *נמצאת הסכין פגומה. *העמד על חזקתו.

בהמה בחייה עומדת בחזקת איסור עד שיוודע במה נשחטה ואם נשחטה עומדת בחזקת היתר עד שיוודע במה נטרפה, וקמ"ל אף בנולד ריעותא שזאב נטל המעיים והחזירן מנוקבים תלינן שנשך במקום שהיה נקב, אבל בניקור חוששין שהיה במקום נקב של נחש ואין לאכול משום דחמירא סכנתא מאיסורא. והשמועות 1. ספק מים מגולין אסורין, ולעומת זאת: ספק טומאה ברה"ר טהור, ודחי דגמירי מסוטה דטמאה רק ברה"י. 2. שרץ בפי חולדה שהולכת ע"ג ככרות של תרומה וספק נגע טהור, ודחי דה"י גמירי מסוטה דבעינן שיהא בו דעת להשאל. 3. צלוחית ובה מים לפרה אדומה אם הניחה מכוסה ובה ומצאה מגולה פסלינן לפרה אם יכולה חולדה לשתות ממנה אך אינה מטמאה אחרים ולא חיישינן מספק שנתגלתה ע"י אדם טמא ש"מ דחמירא סכנתא מאיסורא.

השוחט בסכין ונמצאת פגומה, רב הונא פוסל אפילו אם שיבר בה עצמות כל היום מכיון שבהמה עומדת בחזקת איסור, ורב חסדא מכשיר דתולה שנפגמה בעצם דודאי פוגם משום דפגימה בעור היא ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי. והשמועות 1. טבל ועלה ונמצא עליו דבר חוצץ לא עלתה לו טבילה עד שיאמר ברי שלא היה עלי קודם לכן, וקאמר דאיכא חזקת טומאה וריעותא בטבילה משא"כ בבהמה דאף שיש לה חזקה שלא נשחטה אבל הריעותא בסכין ולא בה. 2. שחט בעוף את הושט ונמצאת הגרגרת שמוטה ולא ידוע מתי נשמטה אמרו כל ספק בשחיטה פסול, ואתי להביא לר"ה נמצאת הסכין טריפה ולר"ח ספק שהיה או ספק דרס מכיון שהריעותא בבהמה. 3. פסקינן הלכתא כר"ח דכשר אם שיבר עצמות וכר"ה בשלא שיבר עצמות ובהא ר"ח מכשיר דתולה שנפגם בעצם המפרקת. 4. רב יוסף הטריף עד שלש עשרה בהמות, ומוקמינן כר"ה והטריף גם את הראשונה דלר"ח אפילו האחרונה כשירה מכיון דתלינן. 5. השוחט בהמות בזו אחר זו צריך בדיקה בין כל אחת ואחת, מכיון שאם לא יבדוק וימצא פגום נכשיר רק את הבהמה הראשונה, וא"צ בדיקת חכם אלא מפני כבוד החכם אבל בסתמא עד אחד נאמן באיסורין.

המקור דאמרינן העמד דבר על חזקתו הוא מזה שהכהן יוצא מן הבית ומסגירו ולא חוששים שעד שיצא התמעט שיעור הנגע, ורב אחא דחי דלמא איירי שיצא דרך אחוריו והשמועות 1. יציאה דרך אחוריו אינה יציאה, ודחי מכה"ג ביו"כ. 2. מסגיר נגע שנמצא אחורי הדלת, ודחי שיכול לפתוח חלון כיון שהחזקת הבית למנוגע. 3. הלך הכהן לביתו והסגיר הבית מוסגר, ודחי דלמא איירי שיש שורת בני"א עד לבית הכהן ואומרים שהנגע עומד בעינו.

שאלות לחזרה ושינון

דף ב-ג

- א. במה מקילין בדמאי, והשמועות (4)
- ב. היתר בית שאן, והקושיות (6)

דף ז

א. מהו לשון הכל (5)

- ב. מהו המקרה שעליו מדברת המשנה, והקושיות (6)

דף ד

- א. המקרים דאין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים (5)
- ב. שמועות רבי חנינא (3)
- ג. השתלשלות הסוגיות בדפים ב-ז (16)

דף ח

א. דיני שחיטת כותי והשמועות (4)

- ב. דעת רבא באכילה משחיטת מומר לתיאבון, והשמועות (8)
- ג. ההוכחה מיהושפט שאכל משחיטת אחאב, והקושיות (8)

דף ה

- א. הדין בליבון מתכת (2)
- ב. דיני שחיטה בסכין אסורה (3)
- ג. שמועות רב יהודה בדיני השוחט (5)

דף ט-י

א. השמועות בדין שחיטת מומר לע"ז (4)

- א. השמועות בחמירא סכנתא מאיסורא (3)
- ב. המח' שחט בסכין ונמצאת פגומה, והשמועות (5)
- ג. השמועות בהעמד דבר על חזקתו (3)

ב. הגזירות על הכותים (3)

דף ו

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

מכות שבועות 	יבמות 	ברכות עם מחודדין בפ"ך.
עבודה זרה הוריות 	כתובות 	שבת מהדורה חדשה.
מחודדין בפ"ך 	נדרים 	עירובין
זבחים 	נזיר סוטה 	פסחים
מנחות 	גיטין 	שקלים ר"ה
חולין 	קידושין עם תורתך שעשועי, 	יומא
בכורות עם הקדמות ומושגים 	סימני הדף, ותוספתא 	סוכה
ערכין-תמורה 	בבא קמא 	ביצה תענית
כריתות-מעילה 	בבא מציעא 	מגילה-פורים עם מדרש,
נדה 	בבא בתרא א-ב 	תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א
	סנהדרין א-ב עם "יש סדר" 	מו"ק חגיגה
	לגמרא" ותמצית כל המסכתא. 	

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.	שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.	באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
בחקותיך אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.	קיצור חודים מנוקד ומסודר.	איזוהי דרך ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.	קיצור אלשין רות	הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.
	קיצור אלשין אסתר	
	קיצור אלשין איכה	
	בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.	

|| ניתן להצטרף לקהל הקוראים, ||

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~322~

המוערכת